

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ПРОГРАМА

ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

з перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів для вступу до Донецького державного університету внутрішніх справ на основі повної загальної середньої освіти для здобуття освітнього ступеня «бакалавр» зі спеціальностей 081 «Право» та 262 «Правоохоронна діяльність»
(за державним замовленням)

м. Кропивницький 2023

РОЗРОБНИКИ:

Юрій МИРОНОВ – в.о. завідувача кафедри спеціальної фізичної та домедичної підготовки факультету № 3 ДонДУВС, кандидат в майстри спорту;

Людмила ЗУБЧЕНКО – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальних дисциплін та професійної підготовки факультету №1 КННІ Донецького державного університету внутрішніх справ;

Володимир БІЛОБРОВ – старший викладач кафедри спеціальних дисциплін та професійної підготовки факультету №1 КННІ Донецького державного університету внутрішніх справ, майстер спорту України з бойового самбо.

ВСТУП

Службова діяльність працівників Національної поліції України ставить підвищені вимоги до фізичної підготовленості особового складу. Це обумовлено передусім постійною готовністю до можливого застосування поліцейських заходів примусу під час виконання службових повноважень, пов'язаних із забезпеченням публічної безпеки та порядку. Достатній рівень фізичної підготовленості поліцейського сприяє стійкому перенесенню ним розумових, нервово-психічних і фізичних навантажень без зниження професійної працездатності.

У програмі подано порядок та організацію проведення вступного випробування з перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів на навчання до Донецького державного університету внутрішніх справ на основі повної загальної середньої освіти для здобуття освітнього ступеня «бакалавр» зі спеціальностей 081 «Право» та 262 «Правоохоронна діяльність» (за державним замовленням). Висвітлено критерії оцінювання рівня фізичної підготовленості, окреслено особливості виконання контрольних вправ із фізичної підготовки, систематизовано помилки, за яких результати виконання вправ не зараховуються.

1. МЕТА ВСТУПНОГО ВИПРОБОВУВАННЯ З ПЕРЕВІРКИ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ

Основною метою перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів на навчання є визначення їх придатності до опанування навчальної програми за відповідним рівнем вищої освіти в Донецькому державному університеті внутрішніх справ (далі – ДонДУВС), їх придатності переносити фізичні навантаження без зниження працездатності під час виконання службових завдань.

Рівень фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу до Національної поліції України та на навчання у ДонДУВС незалежно від статі визначається за результатами виконання таких контрольних вправ:

- 1) комплексна силова вправа;
- 2) біг на 100 метрів;
- 3) біг на 1000 метрів.

Оцінювання результатів здійснюється за 200-бальною шкалою відповідно до вікових груп (додаток 1, додаток 2).

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕВІРКИ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ КАНДИДАТІВ НА НАВЧАННЯ

1. Оцінювання рівня фізичної підготовки кандидатів на навчання у ЗВО здійснюється комісією, склад і порядок роботи якої визначаються наказом ректора ДонДУВС.

До складу комісії обов'язково залучаються працівники органів поліції, закладів, установ, працівники ДонДУВС, за необхідності – фахівців з фізичної підготовки інших органів виконавчої влади, закладів, установ, організацій (за згодою).

2. До іспиту з фізичної підготовки допускаються особи з числа кандидатів на навчання у ДонДУВС, які пройшли реєстрацію відповідно до вимог МВС України, МОН України та Правил прийому.

3. Рівень фізичної підготовки кандидатів на навчання визначається за результатами виконання практичних вправ. Виконання контрольних вправ проводиться в обов'язковій присутності медичних працівників.

Для виконання практичних вправ надається одна спроба. В окремих випадках за незалежних від кандидата на навчання обставин голова комісії може дозволити йому виконати вправу повторно. Виконання контрольних вправ повторно з метою покращання результату не допускається.

4. З метою об'єктивного вивчення рівня фізичної підготовки кандидатів на навчання здійснюється їх розподіл на вікові групи, а саме:

перша група – чоловіки та жінки віком від 16 до 25 років; друга група – чоловіки та жінки віком від 26 до 30 років.

5. Кандидати виконують контрольні вправи виключно у спортивній формі одягу та взутті за сезоном.

Етапи проведення оцінки рівня фізичної підготовки:

1. Вступна частина (проведення цільового інструктажу; доведення вправ та нормативів, послідовності їх виконання та порядку оцінювання, здійснення медичного огляду);

2. Підготовча частина (розминка тривалістю до 15 хвилин, яка проводиться кандидатами самостійно). Можливе проведення розминки також у складі групи під керівництвом члена комісії;

3. Основна частина (виконання контрольних вправ з перервами на відпочинок неменше 15 хвилин).

4. На інструктажі кандидатам наголошують на необхідності дотримання заходів безпеки під час виконання контрольних вправ з фізичної підготовки та запобігання травматизму, а також здійснюється опитування кандидатів щодо їх готовності до фізичного навантаження.

5. Кандидати, які скаржаться на погане самопочуття, оглядаються медичним працівником і без його дозволу не допускаються до виконання вправ і нормативів. У разі погіршення стану здоров'я під час виконання контрольних вправ кандидат на навчання зобов'язаний негайно повідомити про це членів комісії та медичних працівників, які зобов'язані організувати надання йому невідкладної медичної допомоги.

У разі неможливості виконати всі контрольні вправи, передбачені розкладом, комісія визначає кандидату на навчання в межах встановлених розкладом строків проведення іспиту з фізичної підготовки дату повторної перевірки, під час якої він заново виконує всі вправи.

6. Іспит з фізичної підготовки проводиться протягом двох днів одного дня – комплексна силова вправа та біг на 100 метрів; другого дня – біг на 1000 метрів.

7. Для об'єктивного оцінювання кандидатів на навчання члени комісії використовують відповідні технічні засоби та прилади (секундомір, нагрудний номер, стартовий прапорець тощо), може використовуватись фото-відеозйомка.

Комплексна силова вправа

1. Вправа складається з двох елементів: піднімання тулуба в сід і згинання та розгинання рук в упорі лежачи, сукупна тривалість виконання яких становить 1 хвилину (по 30 секунд на кожний елемент вправи).

2. Вимірювання часу виконання вправи здійснюється секундоміром.

3. Вправа виконується на рівній поверхні підлоги або гімнастичному маті, під час виконання вправи може використовуватися контактна платформа 20×20×5 см, форма одягу кандидата спортивна та повинна дозволяти візуально визначати безпомилкове виконання елементів вправи.

4. Вихідне положення для виконання першого елемента вправи: лежачи на спині, руки за головою, пальці рук зчеплені в «замок», лопатки торкаються поверхні підлоги, ноги зігнуті в колінах під прямим кутом, ступні притиснуті асистентом до підлоги.

5. Вихідне положення для виконання другого елемента вправи: упор лежачи, руки на ширині плечей та випрямлені в ліктьових суглобах, пальці рук спрямовані вперед, плечі, тулуб і ноги утворюють пряму лінію, ноги разом, пальці ніг впираються в підлогу (мат) без будь-якої допоміжної опори.

6. За командою «**Вихідне положення прийняти!**» кандидат приймає вихідне положення для виконання першого елемента вправи.

7. За командою «**Вправу починай!**» кандидат виконує піднімання тулубу в сід до моменту торкання ліктями колін, виконуючи таким чином максимально можливу кількість піднімань за відведений час.

8. За командою «**Час!**» кандидат у найкоротший час самостійно приймає вихідне положення для виконання другого елемента вправи і виконує максимально можливу кількість разів згинання та розгинання рук в упорі лежачи до команди «**Стій!**».

9. Виконуючи другий елемент вправи, кандидат із вихідного положення згинає руки в ліктьових суглобах, торкаючись грудьми підлоги або контактної платформи, після чого, розгинаючи руки, повертається у вихідне положення та, зафіксувавши його продовжує виконання вправи.

10. Результатом виконання комплексної силової вправи є сума безпомилково виконаних разів піднімань тулуба в сід і розгинання рук в упорі лежачи.

Виконання першого елемента вправи не зараховують у разі:

- 1) відсутності торкання ліктями колін;
- 2) відсутності торкання лопатками поверхні;

- 3) розімкнення пальців рук із «замка»;
- 4) зміщення або підймання таза.

Виконання другого елемента вправи не зараховують уразі:

- 1) торкання підлоги коліном (-ами), стегном (-ами), тазом;
- 2) порушення прямої лінії «плечі–тулуб–ноги»;
- 3) відсутності фіксації тіла у вихідному положенні;
- 4) почергового згинання та розгинання рук;
- 5) відсутності торкання грудьми підлоги (платформи).

Контрольні вправи з бігу на 100 метрів та 1000 метрів:

1. Для виконання вправ необхідно мати секундомір, що фіксує соті частки секунди, відміряну дистанцію, стартовий прапорець.

2. Вправи з бігу виконуються на бігових доріжках стадіону або на іншій рівній місцевості, яка підготовлена для їх безпечного виконання і дозволяє визначити результати. Для виконання вправи з бігу на 100 метрів бігова доріжка повинна бути розподілена на окремі смуги.

3. Максимальна кількість учасників забігу на 100 метрів – 4 особи, на 1000 метрів – 10 осіб.

4. Вимірювання часу виконання вправи здійснюється секундоміром.

5. Команди для підготовки і виконання вправи на місці старту стартер подає голосом та супроводжує їх стартовим прапорцем. Для подання команди «**Руш!**» дозволяється використовувати стартовий пістолет.

6. Вихідне положення – високий або низький старт.

7. Під час виконання вправи з бігу на 100 метрів кандидати за командами «**На старт!**» приймають вихідне положення, не наступаючи на лінію старту, «**Увага!**» – зберігають нерухомий стан, за командою стартера «**Руш!**» мають якнайшвидше подолати задану дистанцію.

8. Під час виконання вправи з бігу на 1000 метрів учасники за командою «**На старт!**» стають на стартову лінію і зберігають нерухомий стан. За сигналом стартера «**Руш!**» вони починають біг, намагаючись закінчити дистанцію якомога швидше. За потреби дозволяється перейти на ходьбу.

9. Результатом виконання вправ з бігу на 100 метрів є час з точністю до десятої частки секунди і до секунди на 1000 метрів

10. Вправа з бігу на 1000 метрів виконується останньою.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ

1. Рівень фізичної підготовленості кандидатів на навчання до Донецького державного університету внутрішніх справ оцінюється відповідно до вправ і нормативів, визначених у таблиці нормативів із фізичної підготовки кандидатів на навчання (додаток 1, додаток 2).

2. Загальний результат оцінювання рівня фізичної підготовленості розраховується за шкалою – від 100 до 200 балів, як середній бал отриманий за три вправи.

3. Результати та кількість балів за кожну вправу, а також загальний бал, одержаний під час виконання практичних вправ, заносяться до відомості.

4. Загальний бал множиться на відповідний ваговий коефіцієнт і враховується при розрахунку конкурсного балу вступника. Прохідний бал становить 100 балів.

При цьому до 0,50 бала округлюються в менший бік, а з 0,51 – у більший.

5. Якщо результат виконання хоча б з однієї вправи менше встановленого нормативу то загальний результат оцінюється як «не склав» і кандидат на навчання не допускається до подальшої участі в конкурсному відборі.

6. Результати оцінювання рівня фізичної підготовленості оголошуються вступникам наступного дня після їх проведення шляхом розміщення даної інформації на офіційних сайтах та інформаційних стендах ДонДУВС.

4. ПРАВО НА АПЕЛЯЦІЮ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ІСПИТУ З ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

1. Апеляції на результати іспиту з фізичної підготовки розглядає апеляційна комісія Донецького державного університету внутрішніх справ у складі голови комісії та науково-педагогічних працівників із числа, затверджених наказом ректора, з урахуванням вимог Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти у Донецькому державному університеті внутрішніх справ в 2023 році.

2. Право подати письмову апеляційну заяву на ім'я голови Приймальної комісії про незгоду з оцінкою, отриманою на вступному випробуванні (далі – апеляцію), мають особи, які склали вступні випробування.

3. Вступник, який претендує на перегляд оцінки повинен надати документ, що посвідчує його особу.

4. Апеляції повинні подаватись до апеляційної комісії особисто вступником не пізніше наступного робочого дня після оголошення результатів.

5. Пропущення строку подачі апеляційної заяви є підставою для відмови в її задоволенні.

6. Апеляція розглядається зазвичай у присутності вступника. Відсутність вступника на засіданні апеляційної комісії не є перешкодою для розгляду апеляції.

7. Вступники запрошуються на засідання апеляційної комісії по одному. Вони отримують пояснення щодо помилок і зауважень, отриманих на вступних випробуваннях.

8. На засіданні апеляційної комісії можуть бути присутніми голова відповідної комісії та (або) його заступники як експерти. Вони мають право давати обґрунтовані пояснення вступнику та членам апеляційної комісії щодо відповідності виставлених балів затвердженим критеріям оцінювання.

9. Повторне виконання вправ з фізичної підготовки під час проведення апеляції не допускається.

10. За результатами розгляду апеляції вноситься рішення апеляційної комісії про що складається протокол. Протокол складає секретар апеляційної комісії, у якому записує всі зауваження членів комісії та висновки. За необхідності зміни оцінки відповідне рішення вноситься до протоколу.

11. Розгляд кожної апеляції проводиться, якщо на засіданні апеляційної комісії присутні не менше 2/3 її членів. Засідання апеляційної комісії оформлюється відповідним протоколом.

12. За наслідками розгляду апеляції апеляційна комісія має право ухвалити одне з двох рішень:

➤ «попередня оцінка відповідає рівню та якості виконання практичних вправ та не змінюється»;

➤ «попередня оцінка не відповідає рівню та якості виконання практичних вправ та збільшується на визначену комісією кількість балів» (зазначається нова оцінка відповідно до ухваленої системи оцінювання результатів).

13. Якщо за наслідками розгляду апеляції апеляційна комісія ухвалює рішення про зміну попередніх результатів, нова оцінка виставляється цифрою та прописом спочатку в протоколі апеляційної комісії, а потім вносяться відповідні зміни до екзаменаційної відомості та екзаменаційного листа. Кожну нову оцінку

(бал), як в екзаменаційній відомості, так і в екзаменаційному листі, підписує голова апеляційної комісії.

14. Вступнику, апеляція якого розглядається, пропонується підписати протокол апеляційної комісії та зазначити в ньому про свою згоду або незгоду з рішенням комісії.

15. Протокол апеляційної комісії підписують голова та присутні члени комісії.

ТАБЛИЦЯ
нормативів з фізичної підготовки для кандидатів на навчання до Донецького
державного університету внутрішніх справ (200-бальна шкала)

ЧОЛОВІКИ

Біг 100 м(с)			Комплексна силова вправа (разів за хв.)		
Бали	Вікові групи		Бали	Вікові групи	
	16-25	26-30		16-25	26-30
	нормативи			нормативи	
200	14,0	14,5	200	55	50
190	14,1	14,6	190	54	49
180	14,2	14,7	180	53	48
170	14,3	14,8	170	52	47
160	14,4	14,9	160	51	46
150	14,5	15,0	150	50	45
140	14,6	15,1	140	49	44
130	14,7	15,2	130	48	43
120	14,8	15,3	120	47	42
110	14,9	15,4	110	46	41
100	15,0	15,5	100	45	40
Біг 1000 м (хв., с)					
Бали	Вікові групи				
	16-25	26-30			
	нормативи				
200	3,40	3,50			
198	3,41	3,51			
196	3,42	3,52			
194	3,43	3,53			
192	3,44	3,54			
190	3,45	3,55			
186	3,46	3,56			
182	3,47	3,57			
178	3,48	3,58			
174	3,49	3,59			
170	3,50	4,00			
166	3,51	4,01			
162	3,52	4,02			
158	3,53	4,03			
154	3,54	4,04			
150	3,55	4,05			
148	3,56	4,06			
146	3,57	4,07			
144	3,58	4,08			
142	3,59	4,09			

140	4,00	4,10			
136	4,01	4,11			
132	4,02	4,12			
128	4,03	4,13			
124	4,04	4,14			
120	4,05	4,15			
116	4,06	4,16			
112	4,07	4,17			
108	4,08	4,18			
104	4,09	4,19			
100	4,10	4,20			

ТАБЛИЦЯ
нормативів з фізичної підготовки для кандидатів на навчання до Донецького
державного університету внутрішніх справ (200-бальна шкала)

жінки

Біг 100 м(с)			Комплексна силова вправа (разів за хв.)		
Бали	Вікові групи		Бали	Вікові групи	
	16-25	26-30		16-25	26-30
	нормативи			нормативи	
200	14,5	15,0	200	50	45
190	14,6	15,1	190	49	44
180	14,7	15,2	180	48	43
170	14,8	15,3	170	47	42
160	14,9	15,4	160	46	41
150	15,0	15,5	150	45	40
140	15,1	15,6	140	44	39
130	15,2	15,7	130	43	38
120	15,3	15,8	120	42	37
110	15,4	15,9	110	41	36
100	15,5	16,0	100	40	35
Біг 1000 м (хв., с)					
Бал	Вікові групи				
	16-25	26-30			
	нормативи				
200	3,50	4,00			
198	3,51	4,01			
196	3,52	4,02			
194	3,53	4,03			
192	3,54	4,04			
190	3,55	4,05			
188	3,56	4,06			
186	3,57	4,07			
184	3,58	4,08			
182	3,59	4,09			
180	4,00	4,10			
177	4,01	4,11			
174	4,02	4,12			
171	4,03	4,13			
168	4,04	4,14			
165	4,05	4,15			
162	4,06	4,16			
159	4,07	4,17			
156	4,08	4,18			
153	4,09	4,19			

150	4,10	4,20			
147	4,11	4,21			
144	4,12	4,22			
141	4,13	4,23			
138	4,14	4,24			
135	4,15	4,25			
132	4,16	4,26			
129	4,17	4,27			
126	4,18	4,28			
123	4,19	4,29			
120	4,20	4,30			
116	4,21	4,31			
112	4,22	4,32			
108	4,23	4,33			
104	4,24	4,34			
100	4,25	4,35			

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Про внесення змін до Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України: наказ МВС України від 30 січня 2017 року № 68. URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0193-17>.
2. Про затвердження Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України: наказ МВС України від 09 лютого 2016 року № 90. URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0306-16>.
3. Про затвердження Змін до Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України : наказ МВС України від 01 грудня 2021 року № 888. URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0306-21>.
4. Про внесення змін до наказу Міністерства внутрішніх справ України від 01 грудня 2021 року № 888 : наказ МВС України від 23 грудня 2021 року № 979. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0306-21>.
5. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: наказ МВС України від 26 січня 2016 року №50. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16>.
6. Цільова комплексна програма «Фізичне виховання – здоров'я нації»: Указ Президента України від 01 вересня 1998 року № 963/98. URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963%D0%B0/98>.

Додаткова

1. Бондаренко В. В., Решко С. М. Фізичний стан курсантів Національної академії внутрішніх справ. Юридична психологія та педагогіка. 2015. № 2. С. 180–190.
2. Бондаренко В. В. Вимоги до фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка*. 2017. Вип. 147. Т.2. С. 279–282.
3. Бондаренко В. В. Модель фізичної підготовленості працівників підрозділів патрульної поліції. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. 2017. Вип.12 (94)17. С.8–11. (Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)»).
4. Бондаренко В. В. Особливості фізичної підготовки працівників підрозділів патрульної поліції. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. 2017. Вип.8 (90) 16. С.11–15. (Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)»).
5. Бондаренко В.В., Вереньга Ю.В., Пронтенко К.В. Рівень та динаміка фізичної підготовленості вперше прийнятих на службу працівників органів внутрішніх справ. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. 2013. Вип. 4 (29). С. 179–184. (Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)»).

6. Вереньга Ю. В., Пронтенко К. В., Бондаренко В. В. Фізичний стан вперше прийнятих на службу працівників ОВС України. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2013. №5. С.18–23.

7. Дідковський В.А., Бондаренко В.В., Кузенков О. В. Фізична підготовка працівників Національної поліції України : навч. посіб. /В. А. Дідковський, В. В. Бондаренко, О. В. Кузенков. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т.П. 2019. 98 с.

8. Методичні рекомендації для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Спеціальна фізична підготовка»: метод. рек./ [Бутов С.Є., Кисленко Д.П., Решко С.М., Ємчук О.І.]. Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2014. 104 с.

9. Підготовка до атестації здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни «Спеціальна фізична підготовка»: метод. рек. / [В.В. Бондаренко, С.М. Решко, В.А. Дідковський]. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2020. 81 с.

10. Платонов В.М., Булатова М.М. Фізична підготовка спортсмена: навч. посібник. К.: Олімпійська література, 1995. 320 с.

11. Розвиток фізичних якостей здобувачів вищої освіти ЗВО МВС України: метод.рек. / [В.В. Бондаренко, С.М. Решко, Г.В. Биковатаін.]. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2021. 108с.

12. Спеціальна фізична підготовка : навч. посіб. / [В. Бондаренко, С. Решко, В. Дідковський та ін.]. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2021. 362 с.